

NYHEDSBREV 2019

INTERNATIONAL KONTAKT

På det nære og på det globale plan er der mange dagsordner i 2019, men med FNs 17 verdensmål med deadline i 2030, har vi alligevel nogle holdepunkter både i det nære og i det globale.

Danmark, har vi vel lov til at sige, udgør jo et privilegeret hjørne af en privilegeret verden, når vi ser det i forhold til det globale bagtæppe. Så selv om der også er ”mål” der i høj grad er relevante for os, så står det ikke mål med de kæmpe store mål og vejen dertil som f.eks. de vestafrikanske lande Mali og Burkina Faso har foran sig. De skal navigere i en tid med store sikkerhedsmæssige udfordringer pga tiltagende terrorisme, der igen kan rive op i gamle modsætningsforhold, som man troede, at man havde lagt bag sig.

I IK har vi øje for mål, retninger og veje. Skolen i Pah, nu med 264 elever, cykelværkstedet med indkomstgivende reparation og salg af cykler og forhåbentlig snart også fabrikation af cykelanhængere relaterer sig til henholdsvis mål nr. 4 om ”God Uddannelse” og mål nr. 8 om ”Gode jobs og økonomisk vækst”. Hertil kan også regnes tekstilprojektet Fil Bleu i Burkina Faso som nu har stået på egne økonomiske ben i 10 år og har givet arbejdet til personer i hele tekstilkæden fra bomuldsbonde til det færdige produkt.

Når udvikling udvikler fører det også til knopskydninger som Karité. Den lille gruppe i DK har aftaler med kvinder i Mali og Burkina, som leverer det rene karité-smør fra de eftertragtede nødder som findes på den vestafrikanske savanne og som traditionelt plukkes af kvindegrupper. Karité eller shea Butter, som det hedder på engelsk, anvendes i stor udstrækning i kosmetikindustrien, men her tilsat diverse ingredienser. Er du nysgerrig på Karité, så kig ind på karités hjemmeside.

I det nære vil IK også gerne være en forening med et fællesskab. Det styrkes gennem rejserne, ved generalforsamlinger og medlemstræf, og gennem formidlingen i form af de elektroniske nyhedsbreve og det årlige trykte nyhedsbrev som du sidder med i hænderne.

Vi i bestyrelsen ønsker alle en God Jul og et Godt Nytår

Tak for din støtte og dit medlemskab.

Inge-Lise Bau, Karen Christensen, Pernille Hamming, Kirsten Hjelt, Helle Rugaard, Anette Sonne, Julie Zaken, Tove Ørsted, Ulla Østerby

Indhold

- s. 2 Forord
- s. 3 Skolen i Pah.-året der gik
- s. 4 Skolemad giver sunde børn
- s. 5 Cykelværksted, container
- s. 7 Støtte til skolen i Pah, sundhedsaktier
- s. 8 Mikrokredit
- s. 9 Nyt fra Fil Bleu
- s. 10 En senegaleser i Marrakech
- s. 11 Fordi vi bekymrer os
- s. 12 Fil Bleu og musikfestival, Guatemalatræf i Norge
- s. 13 Medlemstræf 2020
- s. 14 Flygtninge i Kantu
- s. 15 Berbernomader, venskabssponsorer
- s. 16 Konflikten i Sahel
- s. 19 To gode kvindehistorier, Moringa,
- s. 20 Erhvervsskole, Uddannelses sponsorer
- s.22 - Der var engang

Fotografer:

Boulougou, Anette Sonne, Arne Møller, Sidi Karembé, Kassougé, Moussa Badi- ni., Karen Christensen, Astrid Lindballe.

Skrivere: Kirsten Hjelt, Ulla Østerby, Karen Christensen, Anette Sonne, Ole Østerby, Astrid Lindballe, Helle Rugaard, Birthe Nielsen, Margit Haxthausen

Forsidefoto: Kvinder ved Palmarin, Senegal (foto.: Anette Sonne)

Tak til alle der har støttet

IKs aktiviteter i Vestafrika og i Danmark i det forløbne år.

Tak til fonde, organisationer, foreninger og enkeltpersoner - og speciel tak til alle medlemmer og arbejdsgrupper, der har givet mange timer til det frivillige arbejde i løbet af året.

Gandamiabjergene v. Douentza, Sahel

Skolen i Pah - året der gik

Det nye skoleår startede i begyndelsen af oktober med 254 elever: 141 piger og 113 drenge og heraf nogle få flygtningebørn. Det svarer nogenlunde til elevtallet i sidste skoleår, og hvis det går, som det plejer, vil der komme lidt flere elever i løbet af de næste måneder. Skolen har 4 lærere, 2 kvinder og 2 mænd, og lønnen til lærerne betales af kommunen. Der er 6 klassetrin og 3 klasse værelser, og der er behov for flere klasseværelser til det øgede antal elever.

Madordningen på skolen er samtidig begyndt. Tak til sponsorerne, der har sikret, at børnene også i 2019 fortsat har kunnet få det daglige måltid varme mad, som har så stor betydning for deres sundhed og indlæringssevne. Både børnene og deres familier har stor glæde af denne madordning, som i høj grad også har betydning for familiernes økonomi. Kvinder i landsbyen sørger for den daglige madlavning, og bønderne bidrager med naturalier.

De der kan betale

Forældrene betaler ikke et fast beløb for hvert barn, der går i skole, men de familier, der har mulighed for det i årets løb, giver et mindre beløb til en fælleskasse, "Skolekassen", der for tiden ikke har mange midler. Efter en god høst kan dette måske ændre sig.

Skolekomitéen har også i år afsat et areal, hvor der dyrkes bønner til skolemaden. Fra skolehaven høstes der grøntsager i begrænset omfang; fortrinsvis peber, løg og persille. Børnene skiftes til at vande og passe skolehaven.

Lederen af skolen har i den årlige skolerapport udtrykt ønske om at få etableret et hegn omkring skolehaven, så der kan plantes forskellige frugttræer til gavn og glæde for børnene. IK vil afholde de nødvendige udgifter til stolper, trådhegn, cement og træer til plantning, og arbejdet med etablering af hegnet vil blive påbegyndt, når høsten er færdig, og den tørre tid er startet. Skolens batteri til solcellerne er desuden ved at være udtjent, og udgiften hertil vil også blive afholdt af IK.

Børnene i Pah har ikke en ferie, der svarer til ferierne for danske børn. Skolen er normalt lukket i juli, august og september, men i sommeren 2019 var der undervisning også i juli måned. Dette var gældende for hele regionen, da den statslige myndighed på området havde anmodet alle skoler om at fortsætte undervisningen også i juli. De nødvendige papirer til brug for afholdelse af eksamen m.m. kunne fra statens side først udsendes til skolerne i løbet af juli, og derfor blev afholdelse af eksamen udsat til udgang-en af juli. Madordningen blev opretholdt i hele juli måned, og dette har betydet øgede udgifter hertil i 2019.

En god høst giver også mere mad til børnene

Regnen startede til tiden og er faldet på de rette tidspunkter, men der har i år været større regnmængder end sædvanlig. Bønderne er opmærksomme på mulige konsekvenser af klimaændringer og har over årene forberedt sig på, at der på et tidspunkt kunne komme meget regn. Der er bl.a. lavet stenbunde med jord ovenpå for at forhindre den tilsåede jord i at løbe væk, hvis det skulle regne meget. Disse tiltag har sikret, at høsten af hirse forventes at blive god.

Redaktionen for dette nummer:

Kirsten Hjelt, Anette Sonne

IKs bestyrelse

Anette Sonne, Svaneke

Tlf.: 29126074

asonneik@mac.com

formand

Kirsten Hjelt, Nivå

tlf.: 45 86 12 28

kirsten.hjelt@gmail.com

næstformand

Tove Ørsted, Hørsholm

Tlf.: 23819161

toveorstedlarsen@gmail.com
kasserer

Karen Christensen, Vanløse

Tlf. 25 84 61 79

kmc@gcpost.dk

Inge- Lise Bau

21273595

bau@stofanet.dk

Helle Rugaard

Tlf.: 40389730

hellerugaard@hotmail.com

Pernille Hamming, Odense

Tlf.: 25535425

pernillehamming@gmail.com

Ulla Østerby, Odense

Tlf: 21274636

ullaoesterby@gmail.com

Julie Zaken, København

Tlf.20965747

Skolemad giver sunde og kloge børn...

Børnenes sundhedstilstand er i almindelighed god, men malaria er stadig et problem. I landsbyens sundhedshus er der hjælp at hente. Barfodslægen Allaye Karembé har fået uddannelse til at behandle malaria og har tilstrækkeligt med medicin, som en gang om året bliver sendt til sundhedshuset fra et apotek i Burkina Faso og finansieret af midler fra salget af sundhedsaktier. Børnene bliver også vaccineret i sundhedshuset, og i samarbejde med skolen bliver de og deres forældre undervist i hygiejne. Hver morgen inden skolestart vasker børnene hænder, og håndvask før spisning og efter toiletbesøg er obligatorisk. Dette har i høj grad forbedret hygiejnen og været helt afgørende for at undgå smittespredning. Noget som også børnenes forældre er opmærksomme på og værdsætter.

Skolen kunne i den årlige skolerapport meddele, at 31 elever sidst i juli havde bestået grundskoleeksamen - 31 elever var gået op og alle bestod; 18 piger og 13 drenge, som alle vil fortsætte deres skoleuddannelse i en af de nærliggende byer. 5 elever har planer om andre former for ungdomsuddannelse og erhvervsuddannelser, som f.eks. automekaniker. Dette svarer nogenlunde til tallene i 2018. I løbet af 2018 var nogle unge desuden på et ophold i en anden by, hvor de lærte at arbejde med byggeri, og efterfølgende kom de tilbage til Pah og brugte deres nye kundskaber.

En egentlig formaliseret håndværksmæssig og anden faglig uddannelse er der ikke mulighed for at få i Pah, og de unge mennesker, der gerne vil have en sådan form for videreuddannelse, må derfor flytte til andre byer, hvilket medfører udgifter til kost og logi i en længere periode. Etablering af forskellige erhvervsuddannelser i Pah ville i høj grad kunne forbedre elevernes muligheder for at fortsætte deres uddannelse efter grundskolen, men de lokale myndigheders økonomiske ressourcer er desværre begrænsede.

Karen Christensen

**Et skolesponsorat på
400 kr**

er en gave der betyder at

**1 skolebarn i Pah får
1 måltid nærende mad i
1 skoleår på 9 måneder**

**Glæd dig selv, dine børn, børnebørn,
familiemedlemmer eller venner og
ikke mindst
skolebørnene og deres familier.**

Cykelværkstedet i Mali

Der er masser af arbejde for de unge på cykelværkstedet "La Chaîne" (Kæden) i Pah - for cykler er det mest brugte transportmiddel i området.

Nu venter de på ankomsten af indholdet af den container, der gik fra Bornholm i juni, og som på grund af stærk regn og senest pgr. a. sikkerhedssituationen er blevet voldsomt forsinket. I containeren er masser af cykler til istandsættelse og - som noget nyt - en prototype på en cykelanhænger og materialer til at bygge flere. Som man kan se ved selvsyn eller på fotos, er der mange steder både i Afrika og i andre verdensdele næsten ingen grænser for hvad man kan læsse på en cykel.

En cykelanhænger vil gøre transporten nemmere og mere sikker, og det bliver spændende at se hvordan befolkningen i og omkring Pah modtager denne nyhed.

Ulla Østerby

Container til Mali 2019

Igennem foråret blev der samlet gode brugte genstande og cykler ind til Mali, og igen i år var det en gruppe frivillige fra Aarsdale på Bornholm der var parate til at yde en indsats, så IK kunne sende hjælpen til landsbyen Pah i Mali. Folkene fra Aarsdale Borgerforening er vant til at arbejde sammen, så processen med at indsamle, pakke og registrere forløb meget effektivt.

I indsamlingsprocessen havde vi arbejdet ud fra den ønskeliste, som vi har fået fra landsbyen. Så i slutningen af april kunne vi sende en helt fyldt container afsted. Med var også udstyr til sundhedsklinikken, fødestuen, skolen og cykelværkstedet. Der var tæpper, lagner, sengetøj, hospitalssenge, medicin, skoleting, borde, cykler, materialer til cykelanhængere, osv osv.

På selve dagen for afsendelsen kom TV2Bornholm og filmede og interviewede. Lokalpressen skrev også historien, så containeren kom godt afsted. Nu venter vi blot på, at containeren skal nå sin destination.

Transporten gik forholdsvis hurtigt. Det tog lidt over en måned for containeren at nå havnebyen Dakar i Senegal, hvorfra containeren skulle med lastbil videre til Mali.

Turen gennem Senegal tog heller ikke lang tid. Men så kom ventetiden ved grænsen, og de mange forhandlinger med toldvæsenet. Selvom alle papirer var i orden, manglede der altid et stempel eller en underskrift. Den "sang" kender vi godt, og Sidi, der under den mest travle tid i landbruget, måtte opholde sig i hovedstaden Bamako, og løb fra kontor til kontor i næsten 3 uger. Men han gav sig ikke. "Jeg betaler IKKE penge under bordet" sagde han. Det støttede vi ham i. "Hvis man først begynder på det, tager det ingen ende. Det er ikke sundt for vores land" var Sidis pointe.

Regntid og terrorister

Da containeren endelig blev frigivet, havde Sidi svært ved at finde en chauffør, der turde køre containeren op i det terrorist truede område. Han tog derfor selv med chaufføren nordpå for at opmuntre ham.

Vel ankommet til Somadougou, som er den sidste by på asfaltvejen før man drejer ind i det bjergområde, hvor Pah ligger, ser Sidi og chaufføren, at det vil være helt umuligt at køre lastbilen igennem til Pah.

Regntiden er startet, og det regner så kraftigt at vejen simpelt hen er skyllet bort. Lastbilen skal tømmes.

Chaufføren skal have den tomme container med tilbage til Bamako så han må ikke bruge for meget tid.

Hvad skal man nu gøre? Sidi finder en løsning og ringer til Anette med sit forslag.

Sidi foreslår, at han ringer til Abdou, købmanden i Diallo 5 km fra Pah, og får ham til at tage til landsbyen og beordre mindst 20 stærke unge mænd til at begive sig over bjerget og møde Sidi og lastbilen i Bandiagara. Mændene fra Pah skal hjælpe med at få lastbilen tømt, så indholdet kan komme ind i et hus som Sidi har lånt et familiemedlem af den store Karembé slægt, som bor dér. Alt fra containeren opmagasineret, da det stadig regnede meget.

Regnen stopper - hvad så?

Nu er regnen holdt op: Vejen til Pah er blevet fremkommelig. Sidi får en aftale med en lastbilejer i Bandiagara om at køre materialet til Pah. Der er usikkert på vejene, men chaufføren vil tage risikoen.

Men nu opstår et andet problem. Dozoerne (en milit af traditionelle jægere, som ser det som deres opgave at beskytte dogonfolket) insisterer på at tage med lastbilen for at sikre strækningen.

Det vil Sidi ikke tage beslutning om, før det har været drøftet i landsbyen, Pah.

I landsbyen vil man helst undgå, at der kommer dozoer ind i området. Årsagen er at dozoerne har et meget anstrengt forhold til peulbefolkningen, idet de anser alle peuler for at være jihadist. Dozoerne er desuden blevet anklaget for at have udført massakre på peulandsbyer i Bankass og Koro området (ca. 75 km fra Bandiagara og ca. 90 km fra Pah). I Pah lever peuler og dogen fredeligt sammen som de altid har gjort.

Men man er bange for at det skal komme til konfrontationer, hvis der pludselig dukker dozoer op i Pah området.

Vi deler landsbyrådets betænkeligheder og det besluttet at materialet fra containerforsendelsen ikke skal transporteres til Pah endnu. Det er for risikabelt, men der er chancer for at sikkerheden i området blive bedre, hvis Bamako, som lovet sender militær til området i januar.

Oumar Karembé sikrer at alt materiale er bragt ind i det lånte hus i Bandiagara før lastbilen kører tilbage til Bamako.

STOR TAK til de ihærdige sjæle fra Aarsdale Borgerforening, som sammen med Fil Bleu/IK stod for indsamlingen til og pakningen af containeren. Vi vil holde alle underrettet om hvordan situationen udvikler sig og håber på at tingene kan komme på plads i løbet af de første måneder i det nye år, så de unge kan komme i gang på cykelværkstedet, (de har allerede to bestillinger på cykelanhængere fra en NGO), så at børnene kan starte på at lære kreativt med de mange legosystemer, som de har fået; så at kvinderne får de tæpper, som de har ønsket sig så meget.....det håber vi vil ske meget snart.

Helle Rugaard

Støtte til skolen i Pah

Skolesponsorater tegnet af IKs medlemmer, foreninger og privatpersoner har sikret, at alle eleverne i **Skolen i Pah** hver dag i skoleårets 9 måneder har kunnet få et måltid varm mad. Kommunen har ikke økonomisk mulighed for at dække udgifterne hertil. Antallet af elever har i de senere år været stigende, og de månedlige udgifter til denne madordning, der er af største betydning for børnenes sundhed og indlæringsevne og i høj grad også for familiernes økonomi, er forøget tilsvarende. **Der er derfor et stort og stigende behov for støtte til skolen.**

Du kan tegne et skolesponsorat eller købe en skoleaktie

Skolesponsoratet koster for 1 barn for 1 år 400 kr. og kan tegnes for ét eller flere år. Du vil få tilsendt et sponsorbevis og en fotomontage med billeder af børn og lærere ved Skolen i Pah. Alle indbetalte beløb går ubeskåret til råvarer til madordningen ved skolen.

Ved at tegne **et skolesponsorat** på **kr. 400** for 2020 – eller **forny det sponsorat**, som du/I tidligere har tegnet – kan du/I sikre et skolebarn i Pah et dagligt måltid varm og nærende mad i skoletiden i et helt skoleår. Landsbyens bønder bidrager med naturalier, og landsbyens kvinder står for den daglige madlavning.

Et skolesponsorat tegnes for ét år ad gangen, men kan gentegnes eller nytregnes for efterfølgende år ved indbetaling af yderligere 400 kr. pr. år. Det kan f.eks. gøres ved en automatisk bankoverførsel. Ved gentegninger vil betaleren få en mail med bekræftelse på, at betalingen er modtaget.

Skoleaktien koster 100 kr., og beløbet går til anskaffelse af skolebøger og andre skolemateriale, som de lokale myndigheder ikke har midler til. Du vil få tilsendt en "aktie" som bevis for din økonomiske støtte.

Du kan også støtte skolen og madordningen med et beløb, som du selv vælger.

Gaver, der gør en forskel – en god julegave og en god værtindegave til gavn og glæde for mange.

Sådan gør du:

Indbetal beløbet til IKs konto: **Reg.nr. 3170 konto 10118832.**

Når beløbet er indgået, får du tilsendt et sponsorbevis eller en aktie i overensstemmelse med indbetalingen.

Husk at mærke din indbetaling **"støtte", "skolesponsorat"** eller **"skoleaktie"** og at skrive navn og adresse på den person, som du ønsker skal have tilsendt beviset.

Alle skolesponsorer vil årligt få tilsendt et nyhedsbrev, der fortæller om skolens aktiviteter og om, hvordan det går med børnene.

Du kan følge udviklingen i skoleprojektet på IKs hjemmeside www.iknet.dk

Sundhedsaktier

Når du køber en sundhedsaktie, er du med til at støtte sundheden for børn og voksne i Pah. Du er også med til at forbedre arbejdsforholdene for barfodslægen Allaye Karembé og jordemoderen Fatima Karembé i Sundhedshuset i Pah.

I 2019 finansierede sundhedsgruppen i IK bl.a. et blodtryksapparat og malariamedicin indkøbt i Burkina Faso på et apotek i Ouagadougou, til behandling først og fremmest af børn og gravide kvinder. Derudover har vi skaffet sæbe og vaskefaciliteter til skolebørnene.

Indsæt det beløb som du ønsker at købe – eller gentegne - sundhedsaktier for på konto: 3170-3170092996 og skriv under meddelelse til modtager: "Sundhedsaktie" samt navn og adresse på den person, som aktien/aktierne skal sendes til.

Ulla Østerby

Karen Christensen

Mikrokredit

I vores lønmodtagerkultur kan man nemt glemme, at langt de fleste afrikanerne selv skal være sin egen arbejdsgiver. De skal selv skabe deres indkomstkilder med de midler, som de nu har til rådighed.

Adgang til traditionelle banklån er ikke et af dem. Dels kommer deres kreditvurdering ikke ud på den positive side, og dels vil banker kræve en højrente, som ingen vil kunne svare.

I Fil Bleu blev overskuddet i projektårene 2004-2009 bl.a. brugt til dannelse af mikrokredit lån, administreret af projektdeltagerne selv i landsbyerne Kantu og Pah i Mali, og af projektdeltagerne i Burkina.

Jeg husker et møde i Boulougou's gård i 2014, hvor stoftryk-kvinderne fra Koudougou i Burkina fortalte en historie fra deres mikrokredit, der indebar en rente på 10%. De havde været ude for, at en kvinde, til hvem de havde lånt penge, ikke betalte tilbage. Efter flere forsøg blev de overbeviste om, at hun ikke ville betale tilbage. Derefter gjorde kort proces: bortførte en af hendes geder, som de solgte med overskud på det lokale marked!

I klare tilfælde med manglende vilje til tilbagebetaling blev man meldt til politiet, fortalte de. Det var imidlertid undtagelsestilfælde, og kvinderne var glade for deres mikrokredit.

I IKs bestyrelse har vi nu valgt at stille et beløb på kr. 10.000 til rådighed som lån til initiativrige mennesker som vi kender igennem lang tid. Forudsætningen er at de har en realistisk plan, der kan styrke deres indtjening og gerne pege i retning af jobskabelse. Lånene er rentefrie og tilbagebetales over 1-2 år.

I skrivende stund er det totale udlånte beløb på dkr. 7.555. Det fordeler sig på følgende 3 låntagere der alle har fået lån i 2019:

Groupe Kani er en gruppe kvinder der er dygtige kartersker af økologisk bomuldstråd, som de bl.a. leverer til Fil Bleu. Kvindegruppen har fået et lån på dkr. 2.832 til individuelle formål.

Cathérine Sawadogo, omtalt i det elektroniske nyhedsbrev i maj, har fået et lån på dkr. 3.540 til etablering af en "frisør-salon" på et lokalt marked i Ouagadougou. Cathérine indsætter smukke og fantasifulde lange fletninger i kvindens eget hår, hvor de holder i 6 måneder indtil processen skal fornyes. Også mani- og pedicure er en del af Cathérines ydelser, og det har flere af os, der i årenes løb har besøgt Ouagadougou nydt godt af.

Roumual Garango har fået et lån på dkr. 1.180 til brug for indhegning og foder til smågrise som han tjener penge på at fede op. Det giver et supplement til hans øvrige indkomst som assistent for en elektriker, en indsigt som Roumual har fået gennem sin beståede studentereksamen. Som for så mange andre unge vestafrikanere er der ikke tale om fastansættelse. "Grisene" går til en opsparing til betaling af en fremtidig uddannelse.

Abdoulaye, IKs dygtige og pålidelige chauffør på vores rejser i Senegal har planer om at starte sin egen vognmandsvirksomhed. Han har fået bevilliget et lån på dkr. 5.310 som en del til indkøb af en brugt minibus i god stand, men har bedt om at få stillet lånet i bero indtil han selv har kunnet spare mere op.

Geneviève Faye fra Senegal var den første låner fra IKs Mikrokredit. Vi har kendt hende og hendes mand Auguste i mere end 20 år. Auguste var "catéchiste", som dels kan svare til en kirketjener men som også underviser i den katolske tro. Den funktion udfyldte han ved kirken i Facao indtil han døde af diabetes i slutningen af 2017. Sammen havde Auguste og Geneviève fem børn. Hun havde ved hjælp af mikrolånet på dkr. 2.500 kunnet åbne en lille butik ved sit hjem, og det havde sikret dem i den vanskelige tid efter dødsfaldet. Det berettede hun om på rørende vis, da rejsegrupper i 2018 og 2019 besøgte hende.

Bestyrelsen har på den tragiske baggrund besluttet at eftergive lånet.

Kirsten Hjelt

Nyt fra Fil Bleu

Fantastisk opbakning fra medlemmer og venner af Fil Bleu får økonomien i balance.

I foråret besluttede vi, at vi ville intensivere det direkte salg ved siden af salget fra vores hjemmeside www.filbleu.dk. Gennem hele sommeren har vi hver onsdag haft en stand på Svaneke Torvedage og været massivt tilstede under hele Præstø Musikfestival og i efteråret arrangementer i Årdsale, Gudhjem og Svaneke Pakhus. Der har også været et stærkt øget salg direkte fra Den Blå. Den Blå er Fil Bleu's butik, der er placeret i den nederste del af Anette og Arnes have i Årdsale. Alle disse aktiviteter, har krævet mange involverede.

Af egen erfaring ved jeg, at det er sjovt med denne direkte kontakt med folk, når vi sælger på denne måde. Vi har en god historie at fortælle, og det hele foregår i en afslappet atmosfære. Alligevel skal I, der har ofret jeres tid og kræfter på sagen, blot vide, at jeres indsats har været af særlig stor betydning i år. I det meget vanskelige tøjmarked, som vi opererer i, har vi oplevet at salget fra vores hjemmeside er gået stærkt tilbage i det sidste halve år. Men takket være jeres indsats, er der på indeværende tidspunkt kommet balance i regnskabet. I får en High Five, og vi kæmper videre med at få øget salget på nettet. Efter at have været med i Fil Bleu i en del år, må jeg konstatere, at det ikke er den letteste måde, at skaffe penge på til et ulandsprojekt, men det er spændende og sjovt at være med. Har du lyst til at være med, så sig til.

Hvad kommer der så ud af alle vores anstrengelser?

Vi har fået skabt skrædderværkstedet i Pissy, der ligger i et af de fattigste områder i Ouagadougou, hovedstaden i Burkina Faso. Det har først og fremmest medført arbejdspladser til alle de folk, som er tilknyttet værkstedet. Det er skræddere, vævere, farvere og kartere. Ud over vores almindelige kollektion gør det os i stand til at kunne levere originale stoffer og tæpper efter lokale traditioner. Håndværk der er ved at for-

svinde.

Det er fint alt sammen, men der er desuden en vigtig funktion, som ikke nævnes så tit. Det er, at værkstedet altid har en eller flere praktikanter, der oplæres i skrædderfaget. Mange af dem starter for sig selv efter at have arbejdet en tid i Fil Bleu. Netop den del af Fil Bleu's virke vil Anette Sonne fortælle nærmere om i det følgende afsnit.

Ole Østerby

Fil Bleu som uddannelsessted og springbræt for iværksætteri.

I 2012, hvor Fil Bleu havde installeret sig i den ombyggede container på Marché Bonam, blev Rhianata elev på værkstedet. Det var skrædderen Martine Sawadogo, som havde været medlem fra starten, der havde fundet hende, og det var hos hende Rhianata skulle oplæres. Senere tog Boulougou, Fil Bleus koordinator, de alvorlige samtaler med Rhianatas far, før der kunne tages endeligt beslutning om lærepladsen. I Burkina Faso forholder det sig sådan, at forældrene betaler for at få den unge i lære. I Fil Bleu er det projektet, der betaler skrædderen eller væveren for at oplære den unge.

Rhianata er for længst udlært og arbejdede derefter permanent i Fil Bleu, tjente gode penge, sparede op og startede for sig selv i 2018. Hun kunne købe sig en god symaskine, materialer og da der blev et lokale ledigt i nærheden af hendes hus, tog hun chancen og startede for sig selv. Nu arbejder hun i et andet kvarter, hvor hun har skabt sig en kundekreds og en indkomstmulighed for sig selv og sin familie. Rhianata blev afløst af skrædderen Champy Ilboudou, der er uddannet skrædder. Han arbejder nu sammen med Cecile, der også er uddannet i Fil Bleu. Tilsammen har de nu to elever.

Både Martine Sawadogo og Denis Nakelsé, som begge havde været i Fil Bleu fra starten, har skabt økonomi for at starte for sig selv inden for deres område, men hvis der er pres på i Fil Bleu kommer de straks og giver en hånd med.

Anette Sonne

En senegaleser i Marrakech

“Den, der rejser uden at møde den anden, rejser ikke, han bevæger sig.”(Alexandra David-Neel, opdagelsesrejsende 1868-1969)

For tusinder af immigranter fra Afrika syd Sahara på vej til Europa, er Marokko den sidste station på det afrikanske kontinent.

Før rejsen til Marrakech med vores lille vennegruppe havde jeg besluttet, at jeg ville opsøge en afrikaner for at få et mere nuanceret billede af den trafik, vi læser om i pressen. Tilfældet kom mig til hjælp, da mit ur gik i stykker.

“Hvor er din kammerat, der sælger ure?,” spurgte jeg en afrikaner, der gik rundt på den centrale plads Place Djemaa el Fna med et stativ af T-shirts fra Qatar Airways.

“Du kan få hans telefonnummer, så kan du selv ringe til ham og spørge” sagde han og dikterede mig nummeret. Sådan gik det til, at vi kom i kontakt med “Mohamed Bechir” fra Dakar. Og fik en aftale i stand til næste dag.

Vi mødtes foran posthuset kl. 14, og jeg fik mit nye kopiur. Da vi havde forhandlet færdigt, spurgte jeg, om han vil have en kop kaffe, og om han havde lyst til at fortælle sin historie mod at jeg betalte ham for “tabt arbejdsfortjeneste”. Dén var han med på, og vi gik ind på en café, hvor der arbejdede en libanesisk tjener, som Mohamed åbenbart kendte. Vi fik en plads bagest i lokalet, og jeg begyndte med mine spørgsmål, som jeg prøvede at formulere så snakken ikke fik for meget karakter af forhør.

Mohamed havde været i Marokko i lidt over et halvt år. Han var først taget til Rabat for at undersøge, om han kunne komme over til de Kanariske Øer med en fiskerbåd. Men dem, der ville tage ham med, forlangte flere penge end han kunne skaffe. Så tog han til Marrakech, fordi han havde hørt, at her var der mange turister. Her kan man tjene penge til den videre rejse. Men det går langsomt med opsparingen.

Han bor i udkanten af Marrakech, hvor der langs banelegemet er en stor intermistisk bebyggelse. Her bor han sammen med andre migranter fra Dakar. Og der er også kvinder blandt dem. Men der er ikke kun folk fra Senegal. Der er afrikanere fra mange andre lande. På spørgsmålet om det marrokaniske politiet lader dem i fred, siger han, at de alle har en arbejdsgiver, så politiet generer dem ikke. Det er kun de afrikanere, der tigger på gaden som politiet er efter.

Mohammeds mål er nu Mellia, det spanske frihandelsområde i Nordmarokko, men han har hørt, at det er svært at komme ind i området, for der er opsat et stort hegn. Han har ikke råd til at betale for at blive smuglet over i bagagerummet på en bil. Det koster mindst 4000 €. Så er det billigere at leje en båd. Den koster ca. 1400 €, og her kan man være flere. Han viser os nogle billeder på sin telefon, som han har fået sendt af kammerater, der har taget turen. De sidder i båden. De ser glade ud og viser fredstegn til fotografen.

Mohamed har aldrig fået besked om de kom over til Spanien, og han ved ikke, hvor de er nu. De har heller ikke sendt bud efter deres pas, som var deponeret hos en købmand her i Marrakech. “Man tager ikke sit pas med”- siger han- “når man skal over til Spanien, for hvis du bliver taget, sender det spanske politi dig tilbage til dit land. Har du ikke noget pas, kommer du i en lejr. Hvis du så også har familie i Europa, får du måske med tiden lov til at forlade lejren og rejse op til dem”

Han viser os et billede af en anden ung fyr. “Han var min bedste ven, siger Mohamed. Vi rejste sammen. Han druknede.”

“Alle afrikanere, du ser her på pladsen, tænker kun på én ting: Hvordan kan vi komme ud af Marokko?” “Hvorfor kan du ikke bare blive her og arbejde,” spørger jeg. “Her er billigt sammenlignet med Europa?”- “For det første vil jeg aldrig kunne få et rigtigt sted at bo. Jeg har ikke de nødvendige papirer. For det andet er der mange unge marokkanere, der er arbejdsløse. Forresten er der også mange europæere, der arbejder her. De rejser over til Spanien, når deres opholdstilladelse udløber. Det kan de ordne på en enkelt dag. Men for mange af os, har rejsen taget lang tid og kostet mange penge. De fleste skaffer sig lidt arbejde på vejen til at kunne betale for næste etape af rejsen fra deres hjemland, og til bestikkelse af politi og embedsmænd. Når de først er kommet til Marokko, stopper de selvfølgelig ikke, men tager chancen for at komme til de europæiske kyster.

Du skal forstå, at det ikke er os alle der har forladt vores land og er kommet her, fordi der er krig derhjemme, eller fordi vi har blandet os i politik. Vi kommer, fordi vi vil hjælpe vores familier.”

Marokko har underskrevet en række aftaler med EU, hvis formål det er at styrke grænsesikkerheden. Marokko har til gengæld fået millioner af EU til finansiering af grænseforvaltningen.

Tiden er gået. Mohamed skal videre. Vi skal videre.

“Sender du os en sms hvis du kommer til Europa,” spørger jeg. “Eller hvis du tager tilbage til Senegal?”

“Det skal jeg nok,” lover han.

Vi har ikke hørt noget.

Anette Sonne

Fordi vi bekymrer os om klimaet

Stigningen i den menneskeskabte CO2 skaber ubalance i jordens økosystemer.

Strømforbruget, hvor elektriciteten kommer fra kul, gas og olie står for langt størstedelen af CO2 udledningen, hvor den store aktivitet på internettet idag bruger cirka 10 pct. af hele verdens elektricitetsforbrug og udleder lige så meget CO₂ som verdens samlede flytrafik. Streaming af film, brug af Netflix, spil på nettet, Facebook, søgning på Google etc koster. Det overrasker mange.

At flytrafikken er en stor klimasynder, ved de fleste, og I IK's bestyrelse har vi derfor ad flere omgange diskuteret, hvordan vi kan gøre de få rejser vi arrangerer, så “CO2 venlige” som muligt. Rejserne er en vigtig del af IKs formidling. Det er rejser, hvor vi tager ud med et oprigtigt ønske om at møde mennesker og udveksle i respekt også for naturen. Rejserne skaber solidaritet og forståelse for de problemer, der findes i vores globaliserede verden- og ikke mindst giver rejserne mulighed for at skabe samarbejde og dele viden og erfaringer.

Alle de projekter, du kan læse om i dette nyhedsbrev er vokset ud af vores rejser, og de har været med til at forbedre levevilkår for rigtig mange mennesker i små lokalsamfund.

Men i IK vil vi selvfølgelig også tage vores del af ansvaret for nedbringning af CO2 udslippet. Derfor har vi besluttet at begrænse flyrejserne.

For 2021 er der således kun planlagt en længere flyrejse.

Træplantningsprojekter

Ikke som “aflad” men fordi vi ved det er vigtigt, bliver der ud af rejsernes overhead afsat penge til træplantning. Det har vi gjort gennem mange år. Den første træplantning fandt sted i 2001 og 2002, hvor vi sammen med en lokal NGO i det nordlige Burkina Faso plantede 500 træer fordelt over 2 år. Senere har vi sammen med folk i Pah plantet mange træer. Træerne i Mali er også sponsoreret via medlemmers køb af “træaktier”.

Mangroveskov - en vigtig CO2 optager

Til februar skal vi sammen med en civilsamfundsgruppe fra fiskerlandsbyen N'gallou og direktionen for reservatet i Parc National de Sine Saloum, tale om, hvordan vi kan organisere et projekt med plantning af mangrove. Mangroven optager mere end 5 gange mere CO2 end alle andre træer og spiller derfor en stor rolle for miljøet.

Mangrove skove består af mange forskellige planter og er et vigtigt økosystem, der som yngleområde for mange fisk har stor betydning for det lokale fiskeri i Sine Saloum.

Rejser 2021 under planlægning

Senegal Bassari

Bassari regionen ligger i den østlige del af Senegal. Den er på UNESCOs verdensarvs liste. Niokolo-Koba Nationalpark, som anses for Vestafrikas vigtigste dækker en del af området. På grund af sin beliggenhed er regionen stadig ikke meget besøgt. Sammen med en lokalkendt vil vi besøge landsbyer for at få et indtryk af den meget specielle kultur og opleve, hvordan folk har organiseret sig i denne del af Senegal. Rejsen, der vil blive forberedt i foråret 2020 vil efter planen komme til at foregå i januar/februar og vare 3 uger.

I tankerne har vi også :

Vestirland

De Baltiske Lande

Sydfrankrig

Interesserede kan forhåndstilmelde sig.

Anette Sonne

Fil Bleu og musik festivaler

Fil Bleu har de sidste to somre haft en telt-stand på musikfestivalen Musik over Præstø Fjord. Det kom der en rigtig fin omsætning og mange kontakter ud af. Musikkens folk kunne godt lide det de så, og de var også åbne over for de "historier" om livsvilkår i de afrikanske udviklingslande, som salget gav anledning til. På den måde nåede Fil Bleu ud til et publikum i det offentlige rum.

Det har givet stof til eftertanke som har udmøntet sig i, at vi i Fil Bleu gruppen i det kommende år vil satse på at være ude på flere festivaler. Kender du, som IK medlem, til musikfestivaler i dit område - og kunne du tænke dig at stille op og sælge og formidle, så vil IK naturligvis betale en festivalbillet for dig.

Ole Østerby

Har du en idé, mail til Anette Sonne eller Ole Østerby

Guatemala-træf 2019 i Norge

Denne gang stod de norske søstre Erna Holmegård og Kathrine Bringsdal for vores årlige "Guatemala"-tur. Vi havde 4 begivenhedsrige forårsdage i Holum, Norge. Det kræver lidt forklaring.

I 2000 var rejsegruppen på en 3-ugers studietur til Guatemala, hvor vi blandt andet deltog i 2 lændevævs kurser, besøgte markeder, kooperativer og museer. Temaet var, som det forstås, vævning og tekstiler. Turen var så lærerig og fornøjelig, at vi siden har haft lyst til at tilbringe nogle flere dage i hinandens selskab. Det har vi så gjort en gang årligt, og nu 19 år senere er vi stadig 10 eventyrlystne kvinder i gruppen.

Temaet er i vid udstrækning det samme, men dækker efterhånden menneskelig aktivitet bredt.

I år var vi så i Norge, hvor Erna og Kathrine bor. Vi boede i Ernas fantastiske hus, hvor sporene at husets seneste beboere endnu stod klare. Det var ligesom at bo på et frilandsmuseum. Dog med alle moderne bekvemmeligheder.

Norge er og bliver et smukt land, og helt i tidens ånd fyldt med skov, rent vand og frisk luft. At komme med på fjeldet til bedstemors hus var en udsøgt fornøjelse, toppet med frokostkurv og hjemmebak. Det er ikke mange år siden, at det blev gjort muligt at køre helt frem til den lille gård. Hvor lå den smukt med udsyn over dalen. Det levede liv på gården har dog ikke altid været lige så idyllisk. Bedstefaren drog til Amerika, og så sad Ernas og Kathrines bedstemor tilbage på gården med børnene. Hvilken sej kvinde.

Solidarisk med Danmark erklærede Norge sig som slavenation, da der også var nordmænd med på det danske slave-skib "Fredensborg", der stødte på grund ved Tromøy ud for Arendal d. 1. december 1768. Skibet var på vej hjem til København fyldt med elfenben, rom og en enkelt slave til kongen. Alle blev reddet. Skibet stod på skæret et par måneder, før det sank, og i den mellemliggende tid lykkedes det at bjærge en del, bl.a. kaptajnens kiste med guld og alle optegnelserne fra skibets sejlads på hele rundturen. Amatørdykkere fandt i 1974 det forulykkede skib, 206 år efter det sank. Det meget omfattende og værdifulde fund, der bærer vidnesbyrd om den danske (og norske) slavehandel indgår i den permanente udstilling "Slavegjort" på "Kuben" i Arendal og er absolut anbefalelsesværdigt.

Museumsbesøget på Kuben var selvkært – nordmænd og danskere imellem -men vi fik også set en lille fin udstilling om klædedragt fra folkevandringstiden, som Kathrine havde lavet på "Minne" – Åseral Kultursenter. Et lille fint kulturhus med bibliotek, café og udstilling lokalt funderet. Kunne man tænke de danske forsamlingshuse ind i en sådan model? Nu hvor landsbykøbmanden er borte, ville det være fantastisk at have et sådant samlingssted. Indrømmet, nordmændene har pengene til den slags.

I Norge er træ forståeligt nok et gennemgående byggemateriale, og smukt tager det sig ud, hvad enten tømmeret indgår i moderne arkitekttegnede bygninger som "Kilden", koncert- og kulturhuset i Kristiansand, eller de små idylliske byhuse i Mandal centrum. Og tænk at sidde der midt i idyllen og drikke chokolade hos Norges bedste baker anno 2018 i gode venners kreds på sin 70-års fødselsdag – se, det er kun få beskåret.

Vi havde mange flere dejlige oplevelser som Åknes Kirke, Mandal kulturhus "Buen", Risøbank, som nok er værd at skrive om.

Der er træf igen i maj 2020 på Læsø, huset er lejet og krydset er sat i kalenderne.

Astrid Lindballe

IK-medlemstræf 2020 i Marstal på Ærø, fra fredag den 5.juni kl. 15 til søndag den 7.juni kl. 16.

Arrangementsgruppen har kaffen klar fra fredag kl. 15.

Medlemstræf 2020

Vi fik en helt overvældende positiv interesse tilkendegivelse på det elektroniske nyhedsbrev, som blev udsendt i begyndelsen af oktober måned. 38 personer var interesseret i at deltage i medlemstræffet i Marstal!

Der er reserveret indlogering til 30 personer i Marstal i vandrehjemssektionen på "Femmasteren", som fungerer både som hotel og som vandrehjem.

Se www.femmasteren.dk. Det er muligt at udvide opholdet både før og efter IK-træffet ved selv at tage kontakt til stedet.

Programmet vil omfatte:

Fortællinger om Marstal og om Ærø af historiker, museumsinspektør og IK- medlem Karsten Hermansen.

- Natur og kultur: fugle, planter og landskaber og kunst gallerier
- Klokkekoncert i Marstal Kirke
- Festaften med musik og sang
- Besøg og rundvisning i Ærøskøbing
- Besøg og rundvisning på Søfartsmuseet i Marstal

Under opholdet inddeles vi i madhold, der sørger for indkøb til og forberedelse af morgenmad, frokostpakker, en god gang aftensmad - og den gode stemning. Herunder også tid til foreningssnak og gode rejsehistorier!

Pris kr. 1.150 for ophold 2 nætter i 2-personers værelser i vandrehjemssektionen (bad og toilet på gangen), incl. middag lørdag aften på stedets restaurant, og forplejning samt kaffe og te fra fredag-søndag. Undtaget er dog øvrige drikkevarer.

OBS.: Medbring sengelinned og håndklæde.

I juni 2020 vil der være 3 færgeforbindelser til Ærø: Fra Rudkøbing på Langeland til Marstal med overfartstid ca. 45 min., fra Svendborg til Ærøskøbing med overfartstid ca. 75 min. og fra Als til Søby.

Fartplaner for juni 2020 for færgerne foreligger endnu ikke.

Vær opmærksom på, at bilreservation til fredag den 5. juni og hjemrejse 7. juni. skal foretages i meget god tid, da tidsrummet kan ses som en mini-ferie i forbindelse med Grundlovsdag.

Der er gratis buskørsel på Ærø i tilknytning til færgerne og hver time.

Tilmelding:

Først-til-mølle tilmelding regnet fra tilmeldingsdato.

Tilmelding til: kirsten.hjelt@gmail.com eller tlf. 45861228 (tlf.svarer).

Hvis tilmelding pr. telefon, opgiv venligst telefonnummer.

Du/I får så straks en mail/opringning med bekræftelse på din/jeres tilmelding, hvorefter der kan indbetales depositum, mærket "**Medlemstræf**".

Vigtige datoer:

1.2.2020: Sidste frist for indbetaling af **depositum kr. 300.-**, mærket "**medlemstræf**"

til IK konto 3170-1712748

Depositum refunderes ikke.

16.3.2020: Sidste frist for indbetaling af slutbeløb for **logi og forplejning: Kr. 850.-** mærket "**medlemstræf**"

1.4.2020: Sidste frist for framelding.

OBS.: Hvis framelding sker efterfølgende på et tidspunkt, hvor det kan aftales med "Femmasteren", at der ikke skal betales for værelset, refunderes af det indbetalte slutbeløb kr. 500.- . Ellers ikke.

Når tilmeldingerne foreligger, sender vi en navne- og adresseliste på deltagerne. Det vil give et geografisk billede, så deltagerne kan tage kontakt til hinanden for evt. fælles transport.

Karen Christensen – Kirsten Hjelt – Tove Ørsted

Flygtninge i Kantu - en landsby i Dogonbjergene i Mali

Vi har, når Adou fra tid til anden ringer fra Mali til Anette på Bornholm, telefonisk kontakt med "vores mand" i landsbyen Kantu, hvor Adou er væver men også beslutningstager. (Chef du Quartier). Men det er derimod ikke altid muligt at ringe til ham. Vi kender Adou fra da vi første gang besøgte Kantu tilbage i 1998! Adou og hans vævegruppe har været med i Fil Bleu siden start i 2004 og har leveret mange smukke vævede stoffer til Fil Bleu.

Som omtalt i det elektroniske nyhedsbrev i maj, ringede Adou fortvivlet i det tidlige forår og fortalte, at 40 flygtningefamilier havde søgt tilflugt i Kantu pga den urolige situation i deres område. Inden for 24 timer fik IK sendt penge, ca. kr. 3.000 doneret af IK og en privat sponsor, til Mali og der blev indkøbt og transporteret 750 kg hirse og 250 kg ris til Kantu, som kunne række frem til den kommende høst, som heldigvis har været god.

Adou var en lettet og glad mand, for ansvaret for at der er mad til alle i landsbyen hviler på hans skuldre. Og han kunne se at den høst de rådede over rakte til landsbyens egne indbyggere men ikke til at skulle mætte mange ekstra munde.

I den sidste telefonsamtale fra midten af oktober, kunne Adou fortælle, at de fleste af flygtninge familier er vendt tilbage til deres landsbyer.

Kirsten Hjelt

Berbernomader i Marokko - Aït Atta ¹⁾

Da vi på IK-rejsen til Marokko i 2016 vandrede fra Tazentout ved Ouerzazate til Tazga i nord i Høje Atlas, en strækning på ca. 120 km, besøgte vi under vores ophold i Tazga en nomadefamilie fra stammen Aït Atta. Familiens ældste mand og far, Mohamed Hadawi, fortalte, at når de varme måneder kom til Tazga begav familien sig længere op i Atlas bjergene, hvor der var en sø, og gode græsange for dyrene.

Når vinteren så igen kom til Tazga, vandrede de sydpå mod sletterne syd for Ouerzazate. Kun den gamle mor og pigen Hajed på 14-15 år blev tilbage.

I slutningen af marts rejser en gruppe fra IK igen til det sydlige Marokko. Og det er måske her i Jbel Saghro, vi vil møde Hadawi familien fra Aït Atta stammen igen?

De fleste af de fastboende eller nomadiske berbere i Jbel Sarghro tilhører Aït Atta stammerne.

Jbel Saghro et stort bjergområde.

“Saghro” betyder “tørke” på tamazight, som er berbernes sprog. Jbel Saghro er da også det tørreste bjergområde i hele Atlas kæden. Den årlige nedbør er kun 100 mm på de sydlige skråninger og 300 mm på toppen.

Eroderingen af de hårde, tørre bjerge efterlader et imponerende og meget smukt landskab, der veksler mellem basalt, sort skifer og rosa rød sandsten.

Den højeste bjergtop Amalou n’Mansour er på 2.712 m.

Med i vores plan for rejsen er, at vi på de 4-5 dage vi er i området skal have så meget kontakt med Aït Atta stammen som muligt, så vi får et lille indtryk af deres tilværelse.

I årtusinder har de levet i det enorme område, der strækker sig fra Høje Atlas og Anti-Atlas til den algeriske grænse.

Mohamed Ihmadi, som er geolog og vores vejleder under turens “fossil jagt”, kommer meget ude i området. Han fortæller, at der er omkring 20 familier, der endnu er nomader, og som vandrer med deres dyr. Andre er sæson nomader, ligesom Mohamed Hadawis familie i Tazga. Og ligesom Hadawi familien har de bygget sig et lille hus af sten hugget ud af bjerget, gravet en brønd og plantet et par mandeltræer. De dyrker også lidt korn og grøntsager som de sælger på det lokale marked. Desuden er der også en gruppe, der er fastboende i en af områdets små landsbyer. Hele Aït Atta stammen menes at være på 2-300.000 mennesker.

1) På Tamazight, berbernes sprog, betyder Aït: familie

Anette Sonne

Til venskabssponsorerne

Gennem mange år har nogle medlemmer ganske privat og individuelt støttet børn og familier i Burkina Faso ved at betale skolegang og skoleudstyr. De har også ofte hjulpet familierne med tilskud til mad og medicin. Kontakten er for det meste opstået ved et personligt møde i forbindelse med en IK rejse eller gennem en kontakt via venner, der har besøgt landet. Den faste årlige støtte har bragt mange børn godt i vej. Nogle af disse nærmer sig nu skoleafslutning med en BEPC, svarende til lidt mere end 10. klasse, eller en studentereksamen. Begge eksamener giver mulighed for en videreuddannelse. Denne hjælp har haft stor betydning, ikke kun for børnene, men også for forældrene. Både på kort og langt sigt. Som alle sikkert ved, er der ikke socialhjælp i Burkina Faso. Det er familien og børnene der må træde til, når forældrene blive gamle og ikke længere kan bidrage til familiens forsørgelse. Derfor er uddannelse af børnene forældrenes “forsikring”. Stor tak på børn og forældres vegne for den trofaste støtte som I har givet gennem mange år.

Anette Sonne

Konflikten i Sahel

Den nuværende ulykkelige situation i Sahel startede med Gaddafis fald i Libyen i 2011. Gaddafis støtter, hvoraf mange var tuareg krigere, vendte tilbage til Mali og Niger. Krigerne var godt bevæbnede og bragte mange våben med sig, og snart blev regionen oversvømmet af våben, plyndret fra Libyens våbenlagre.

Den nye besiddelse af de mange våben banede i Mali vejen for at tuareg-separatister kunne besætte byerne i nord og de erklærede, at de ville oprette deres egen stat, AZAWAD.

Det havde de prøvet på før, men uden held. Oprettelsen af AZAWAD ville dele Mali i to dele. Frankrig støttede tuaregernes krav om autonomi, også fordi man kunne se tuaregerne som partnere i forbindelse med udvinning af råstoffer, først og fremmest af uran. Desuden kunne det blive vanskeligt at etablere den planlagte gasledning fra Nigeria gennem Sahara til Middelhavskysten uden tuaregernes samarbejde.

I deres kamp for selvstændighed fik tuaregerne støtte fra islamist grupper med forbindelse til Al Qaida. Islamisterne havde nemlig også fået del i de enorme våbenlagre i Libyen, og de så hermed en mulighed for at skaffe sig magt over det sydlige Mali. Islamist grupperne rykkede hurtigt frem, hvad der fik Malis regering til at bede om hjælp udefra. Franskmændene greb hurtigt ind og det lykkedes en fransklede militæroffensiv at stoppe islamisternes fremrykning og drive dem nordpå, op i ørkenen. Siden har situationen udviklet sig i stadig mere negativ retning. Tuaregerne støttes ikke længere af islamist grupperne, og tuaregernes krav om eget land blev heller ikke denne gang accepteret af staten Mali.

“Når elefanterne slås bliver græsset trådt ned...”

Der er ikke mangel på udenlandske militære operationer i regionen lige nu, som forsøger at genoprette stabiliteten i området. FN's fredsbevarende mission, MINUSMA, har siden urolighedernes start været til stede i Mali og støttes af den fransklede militære operation, Barkhane. Desuden bidrager Sahel landenes egne styrker G5.

Terror – også i Burkina Faso

Burkina Faso har de sidste 5 år været udsat for angreb fra bevæbnede jihadist grupper, eller andre islamiske grupper, og sikkerhedssituationen er blevet stærkt forværret. Angreb på myndigheder og civilsamfund er blevet mere og mere hyppige i Burkina Faso, specielt i den nordlige og østlige del, mod grænsen til Mali og til Niger. De har lagt landsbyer øde, lukket skoler og drevet mennesker på flugt.

Den franske avis Le Monde beretter, at antallet af flygtninge og internt fordrevne i Burkina er gået fra 75.000 i januar til nu 500.000.

Grænserne mellem Burkina Faso, Niger og Mali er porøse. Dvs der er mange ubevogtede steder, hvor man kan passere mellem landene. I generationer har det været en fordel for landenes indbyggerne, at de frit har kunnet bevæge sig hen over landegrænserne. Nu giver det terrorgrupperne et stort område at operere fra sprede deres voldelige aktiviteter fra Mali ind i Burkina Faso.

Moussa Badini's landsby, Baraboulé, en af de små grænsebyer mod Mali i det aller nordvestligste hjørne af Burkina Faso, som IK har haft kontakt med gennem mange år, har været udsat for angreb, og alle indbyggere har nu forladt landsbyen. De fleste er flyttet til Djibo, men heller ikke her er situationen sikker og de fleste skoler i området er lukkede.

I en samtale ultimo november på WhatsApp fortæller Moussa Badini:

"De fleste familier fra Baraboulé bor nu i Yako eller Kongoussi Yako (to byer ca. 150-200 km fra Baraboulé). Vi er flyttet til Yako, for her er skolerne endnu åbne. Det er vigtigt for vores børn, at de kommer i skole. Selv er jeg det meste af tiden i Djibo, hvor jeg stadig arbejder i AMUP (et lokalt forankret projekt, tidligere med fransk men nu med hollandsk støtte). Projektet er målrettet kvinder og børn. (Kvinder prævention, børn ernæring. Red.). Jeg må foretage mig noget. Jeg kan ikke bare sidde at snakke under et træ. Jeg har flyttet projektet til Djibo. Jeg er koordinator og gør hvad jeg kan, også selvom det er farligt. Der er mange der har brug for hjælp. Der er mange, der har forladt deres egn. De kommer også fra Mali."

De burkinske myndigheder gør, hvad de kan

Burkina Fasos hær og grænsepoliti er for dårligt udrustede og for dårligt trænedet til effektivt at bekæmpe terroren. De er ganske enkelt ikke i stand til at beskytte befolkningen. Derfor er der nu kræfter i Burkina der forsøger at samle frivillige sikkerhedsvagter.

Mere end kamp mod terrorisme

Som nævnt er krigen, specielt i Mali, også tæt knyttet til udvindingen af råstoffer. Frankrigs og Europas interesser i Sahel er store, og det handler ikke kun om at begrænse flygtningestrømmen. Det handler også om, at Europa vil sikre sig adgang til fremtidige energikilder.

Mali har, ligesom Burkina, store guldforekomster. Guldminerne er genstand for terroristangreb, som man har set eksempler på i Burkina Faso inden for de sidste måneder. Flere steder har jihadist grupperne kontrol med de mere uformelle guldminer, hvor indtægter fra udvindingen er med til at finansiere terroristerne, og hvor jihadist grupperne har adgang til at rekruttere unge fattige arbejdere. Med Burkinas svage ressourcer, er det et problem at skaffe sikkerhedsvagter, og formalisere alle landets guldforekomster.

Kamp om jord og vand

I dag udnytter grupper fra Islamisk stat foruden at angribe militær og øvrighedspersoner, også de modsætningsforhold, der i generationer har eksisteret mellem etniske grupper både i Burkina Faso, Mali, og Niger. Det er konflikter der er vokset over tid, dels pga klimaændringer men også pga befolkningstilvæksten. Konflikterne handler om adgang til lokale naturressourcer som jord og vand. Statsmagten i Burkina Faso, Mali og Niger har indtil nu ikke magtet at løse disse konflikter, som flere gange inden for det sidste år har resulteret i blodige opgør. Jihadisterne har været i stand til at oprette et netværk, som hjælper dem med at skræmme civile, der ellers kunne underrette myndighederne om jihadisternes bevægelser. Når de angriber, sker det pludseligt. De kommer ligesom ud af "den blå luft", og de forsvinder lige så hurtigt igen. De undgår at besætte områder hvor man kan identificere dem og forfølge dem. Dette gør det svært for de militære styrker som er spredte at bekæmpe jihadisternes.

Moskéen i Nando, nær ved Pah

Sidi Karembé, IKs projektkoordinator gennem mange år, holder os løbende orienteret om, hvordan han oplever situationen lokalt.

“ Her i Pah, mærker man ikke så meget til krigen. Men vi tør ikke rejse, eller tage til et marked længere væk. Det er farligt at færdes langs de større veje på grund af overfald.”

Ministerløfter

Sidi fortsætter: “I Bandiagara (regionsbyen red.), er vi mange, der været på gaden. Vi kræver, at myndighederne beskytter os mod terroristerne som ministeren lovede sidste gang han var i Bandiagara. Når der er terroristan-greb på en landsby eller en skole, ringer vi, men ingen kommer for at hjælpe os. De udenlandske soldater er langt væk ved Kidal i ørkenen eller ude ved Menaka (by tæt ved grænsen til Niger) og Malis egne soldater er sammen med dem.

Derfor er der mange, der er utilfredse og vrede på det udenlandske militær. I Sevaré (by ca. 30 km fra Pah) gik kvinderne på gaden. De protesterede mod, at man sendte deres mænd bort til militæret. “Hvem skal så beskytte os?” sagde de. Det fik de unge til at sætte ild til militærets biler.

Mange unge peuler slutter sig til terroristerne pga af fattigdom eller marginalisering – eller fordi de bliver tvunget til det. Men i Pah kan vi godt skelne,” siger Sidi. “ Her lever dogon folk og peuler sammen uden problemer, som vi altid har gjort.”

Men ikke desto mindre er Pah også udsat. Skolen har været lukket i korte perioder pga angreb i området, senest den 22. november da to politifolk der bevogtede “amtskontoret” i Ouou blev skudt af terrorister.

Selv om Sidi under sit besøg i Danmark i 2018 lovede, at i 2020 kunne vi helt sikkert komme på besøg i Pah, ser det desværre ud til at vi må vente et godt stykke tid mere inden der kan blive tale om et projekt- og venskabsbesøg.

Anette Sonne

Kilder: Sidi Karembé, Mali. Souleyman Moussa, Djibo. International Crisis Group (ICG). Information, Signe Ravnkilde. newsletter@lefaso.net og Le Monde.

Sidi Karembé, Mali (dogon) og Moussa Badini, Burkina Faso (peul)

To gode kvindehistorier fra Pah – det lange seje træk!

Pigen Mariama Arama var elev på den første årgang i Skolen i Pah tilbage i 2003. Hele vejen igennem hendes 6-årige skolegang i Pah stod det klart for lærerne, at her var der en kvik og målrettet pige med potentiale. Bakket op af Sidi Karembé, IKs koordinator, som mange af os nu har lært at kende, satsede Kommunen på Mariama og betalte for hendes videre skolegang og senere uddannelse til sygeplejerske. Naturligvis med den forpligtelse, at hun skulle vende tilbage til Pah efter endt uddannelse.

Men Mariama gik, med kommunens økonomiske opbakning, videre endnu, nemlig til en overbygningsuddannelse som "læge" for "les dispensaires" som er den franske betegnelse for sundhedshuse i Mali.

Ifølge planen skulle hun her ved årsskiftet være færdig med sin uddannelse, og vende tilbage til Pah som ledende sundhedsmedarbejder for kommunens sundhedshuse.

Fatoumata Dégoga er en moden kvinde, der har tilbragt hele sit liv i Pah. Ligesom i resten af Mali er kulturen i Pah mandsdomineret. Kvinder tier og mænd taler. Anette Sonne kan imidlertid berette, hvordan den unge Fatoumata allerede for ca. 15 år siden vovede at tage ordet i en strid med en mand omkring vand fra brønden. Hun formulerede også nødvendigheden af, at kvinderne blev alfabetiseret, som blev udmøntet i projektet Savoir pour pouvoir (at Vide for at Kunne 2008-2013). Fatoumata meldte sig med sammen med en række andre kvinder, og i løbet af projektperioden blev i alt 63 kvinder alfabetiseret. Fatoumata kunne se det uholdbare i, at skolebørnene var ved at overhale deres forældre med hensyn til færdigheder i at læse, skrive og regne - og regne den ud! Det er der god brug for, når man som kvinde sælger og køber på de lokale markeder.

Det hører med til historien, at også nogle af mændene forsigtigt anmodede om at blive alfabetiserede, da de så hvordan børnene og de alfabetiserede kvinder klarede

udfordringerne på markederne. Det tjener Sidi til stor ære, at han i al stilfærdighed påtog sig opgaven at alfabetisere en gruppe på omkring 12 mænd.

Fatoumata er nu selv alfabetiseringslærer og tilmed noget så usædvanligt som første og eneste kvindelige medlem af "kommunalbestyrelsen".

Sidi med efternavnet Karembé fortalte under sit besøg sidste år, at Mali har fået en lov, der kræver at mindst en tredjedel af de offentligt ansatte SKAL være kvinder, og at han lagde stor vægt på, at det som et minimum blev ført ud i livet. Derfor er der i alt 4 lærere ansat ved Skolen i Pah, 2 kvinder og 2 mænd.

Og hvordan er det så lige vi selv har det med ligestilling blandt beslutningstagere i danske erhvervsbestyrelser? Her er vi vist slet ikke i mål. Det lange seje træk er stadig i gang!

Kirsten Hjelt

Fatouma Dégoga

Moringa, et træplantnings projekt for kvinder

Indtægter fra salg fra www.karite.dk støtter en gruppe kvinder i det sydlige Burkina Faso.

I Burkina er kvindernes adgang til arbejdsmarkedet, bortset fra den uformelle økonomi, ret begrænset.

Et par uger før regntiden i Burkina Faso, skaffede Boulougou gode moringa frø fra Pah, som han og hans kone Agnes såede i små papirpotter i deres gård. Det blev til 100 små potter, som blev vandet godt og beskyttet mod de løsgående høns. 65 af frøene spirede, voksede og skød i vejret. Da regnen begyndte blev alle de mange papirpotter transporteret til landsbyen Garango, Boulougous fødeby. Her skulle de plantes ud mellem hirseplanterne og passes af en gruppe på 10 kvinder indtil hirsehøsten var overstået. Derefter var det meningen at træerne skulle indhegnes, så kvæget ikke forgreb sig på de lækre grønne blade. Nu er hirsene i hus.

Om kort tid vil der blive lavet en indhegning med en lille låge, og hele beplantningen vil derefter overgå til kvinderne, som med økonomisk støtte fra Karitégruppen i IK og fra Honorarfonden i Novo vil udvikle den lille plantage. Formålet er, at kvinderne med tiden skal kunne høste frø, som de presser til olie. Den fine moringaolie er kostbar og efterspurgt. Olien vil kunne give kvinderne et vigtigt supplement til deres øvrige indtægter.

Takket være økonomisk støtte kan kvinderne begynde at arbejde på første fase af deres projekt.

Anette Sonne, Margit Haxthausen

Moringa

Erhvervsskole

Når børnene i Pah og de omkringliggende landsbyer afslutter grundskolen efter 6. klasse er der mange af børnene, der flytter til de større byer i området for at videreuddanne sig - men også mange, der ikke har de økonomiske muligheder for at gøre det.

Kommunen og de lokale ledere ønsker at etablere en erhvervsskole for disse børn. En skole hvor de kan få en 3-årig diplomuddannelse i en række fag som landbrug/havebrug og biavl, opdræt af kvæg, får, geder og høns, tømrer/snedker, smed, elektriker, vvs og byggefag/solcelleteknik, syning/kartning/spinding - det hele suppleret med regnskabsføring og iværksætteri.

Formålet er bredt:

- at skabe fremtidsmuligheder for de unge
- at afhjælpe ungdomsarbejdsløshed
- at bidrage med knowhow og innovation til hele området
- at udvikle og stabilisere lokalområdet
- at forebygge radikaliserings af fattige, u-udannede unge
- at dæmme op for indenlandsk migration mod de store byer
- at dæmme op for forsøg på emigration mod Europa

Kommunen kan påtage sig lærerlønninger, drift og vedligeholdelse, men har ikke midler til at bygge skolen. Det er her, IK kommer ind i billedet med at søge støtte i Danmark til opførelsen. Vi søgte for et år siden Novo Nordisk Fonden, men fik desværre afslag. Det samme er sket med en ansøgning til VMOK fonden her i november 2019.

Sammenholdt med at den urolige situation, der i løbet af nogle få måneder er taget til i Mali og nu også berører området omkring Pah, har vi i bestyrelsen besluttet at sætte projekt "Erhvervsskole" på standby. Men det betyder ikke, at vi ikke kan komme tilbage til projektet, evt. i modificeret form, når Mali igen bliver et fredeligt land, som det var frem til sammenbruddet i Libyen i 2011. Mon de ivrige NATO-partnere havde tænkt på konsekvenserne for store dele af Sahel, da de iværksatte deres aktion mod Gaddafi?

Ulla Østerby

Uddannelsessponsorer

Hvorfor er vi medlemmer af IK.?

Som udgangspunkt er det vel, fordi vi er interesserede i at møde mennesker fra en anden verden end vores egen. - Mange af os har rejst med IK, og de fleste gange er turen gået til Vestafrika.

Vi har mødt mange mennesker i deres lokale samfund og har set, hvordan de lever. Vi har besøgt dem i deres hjem, mødt deres familie - og mødt deres børn.

Mange af os har ikke kunnet lade være med at sammenligne de forhold og fremtidsudsigter de børn og unge har, sammenlignet med vores børn og unge. Vi har talt med dem, og har kunnet se at mange er fornuftige og velbegavede, og vi har samtidig vidst, at de har meget få muligheder for at skabe sig en fremtid.

Deres søn Luc havde svært ved at få fodfæste i sit arbejdsliv.

Luc fik for et par år siden en uddannelse til operatør af store maskiner og til lastbilchauffør, og han gennemførte uddannelse, som en af de bedste på sit hold og fik arbejde.

Broderen Marc er i øjeblikket ved at blive uddannet til hvad der svarer til dyrlægeassistent, en 2-årig uddannelse. Han er nu på sidste år.

Sandrine, Boulougous niece, er en kvik pige som bor i Garango, et par timers kørsel syd for Ouagadougou. Hun er datter af Boulougous afdøde bror. Sandrine bestod sin "Bac", dvs den franske studentereksamen, som i Burkina Faso har en dumpeprocent på 38!! Hun er nu ved at søge ind på sygeplejeskolen på den 3-årige uddannelse, der er det højeste niveau for sygeplejersker.

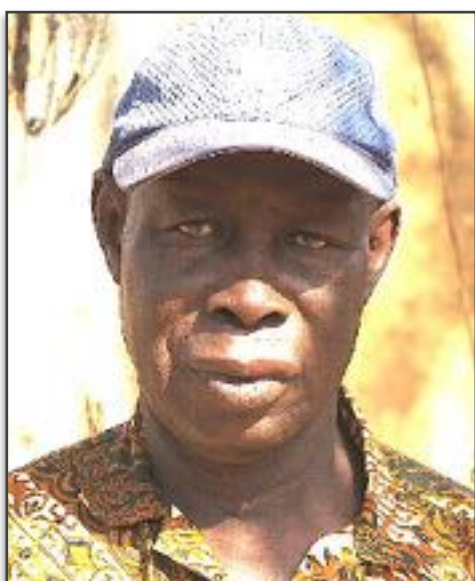
Men med i overvejelserne ved at sponsorere en uddannelse er også, at når disse unge mennesker får arbejde, vil de være i stand til at hjælpe resten af deres nære familie, først og fremmest deres forældre, men også deres søskende og andre af familiens børn og unge, så de får et **lidt** bedre liv og forhåbentlig en **lidt** bedre fremtid.

Hvad koster en uddannelse, kan man med rette spørge?

- Lucs uddannelse kostede ca. 10.000kr
- Marcs studieudgift for 2 år er 8.340 kr.
- Sandrines 3-årige uddannelse til sygeplejerske på det højeste niveau vil ialt komme til at koste kr. 14.352.

Der er i øjeblikket to personer, der har besluttet at sponsorere Sandrines uddannelse. Hvis der er nogle af jer, der gerne vil være med til at give hende - eller evt. et andet ungt menneske - en uddannelse, så lad mig det vide.

Birthe Nielsen

IKs loyale og dygtige og seriøse koordinator gennem mange år, M. Boulougou

Marc vaccinerer et gedekid

Sandrine har bestået optagelsesprøve til sygeplejerske uddannelsen

Luc der fik kørekort til lastbil og kran og som nu har periodisk arbejde i grusgrave, ved minedrift og anlægsarbejder.

Moskéen i Djenné, Mali

Der var engang... to korte fortællinger fra en rejse

hvor man frit kunne rejse i Mali og møde landets venlige mennesker – og det kunne man helt frem til begyndelsen af 2012. Men desværre ikke i disse år.

Året var 1998 og Anette Sonne havde fået tildelt et rejselegat fra DANIDAS Oplysningsbevilling med henblik på at rejse til Mali og undersøge mulighederne som en IK rejsedestination. Og hun inviterede for egen regning Arne Møller, Astrid Lindballe og mig med på turen. Astrid og jeg havde året før været med en rejsegruppe i Senegal.

Med Boulougou som chauffør og kyndig vejviser skulle vi opleve Mali og dets mennesker, landet med den store musiktradition – og for mit vedkommende i særlig grad landet med de store og fantastiske lerbyggerier. I begyndelsen af 90'erne havde jeg set dem på en fotoudstilling i Øksnehallen i København, som i gamle dage husede "Kødbyen" og som nu er en smuk udstillingsbygning, nænsomt restaureret af Københavns Kommune.

Billederne blev siddende på nethinden: Især den enestående moske i Djenné ved Nigerflodens bred, bygget i ler i flere etager. Foran den kæmpestore moske var der god plads til det store mandagsmarked. Ifølge rejseguiden Lonely Planet var der oprindeligt adgang for alle til moskeen, indtil en italiensk modefotograf fik den afsindigt respektløse ide at fotografere kvindelige modeller i undertøj inde i moskeen. Så var det slut med at invitere ikke-muslimer indenfor.

Da vi så moskeen på rejsen var den endnu mere imponerende end det mentale billede jeg havde af den. Den ældgamle moske så fint restaureret ud, og det gør den altid, for en gang om året, efter regntiden, bruger byens borgere et par dage på at udbedre de skader som regnen har forvoldt på bygningens overflade.

Mali gav så mange gode oplevelser, som jo ofte er indkapslet i det dagligdags. På et tidspunkt hen under aften kom vi til en lille landsby og spurgte høvdingen om tilladelse til at slå vores telte op i udkanten af landsbyen. Det var vi meget velkomne til. Da det var blevet lyst næste morgen, kom landsbyens voksne beboere forsigtigt til men holdt sig på diskret afstand. Anderledes med børnene. Deres spontane nysgerrighed fornægtede sig ikke. De skulle helt hen og se på alt det grej vi havde med.

Der blev hurtigt kø hos Anette, som demonstrerede hvad en kikkert kunne bruges til. Og hos Arne, Anette fuglekyndige mand, der fremviste fuglebøger med billeder af områdes fugle. Aha, dem kendte de godt og viste hvordan de skød dem ned med en slangebøsse og uden tvivl bragte dem hjem til middagsmaden.

Det var først på rejsen, og for mig var påsmøring af den daglige solcreme en nødvendighed. Det syntes ungerne godt nok så mærkeligt ud. Ved at pege på solen og dernæst på mit blege ansigt, tror jeg godt de kunne se, at jeg havde et problem. En modig dreng ville gerne prøve lidt solcreme, og så blev der også hurtigt kø hos mig, da en lang række små sorte skuldre stillede op til solcreme faktor 50!

Kirsten Hjelt

Dage i Djenné

Det er morgen i i Djenné kort efter den lille regntid, og vandet står højt i bifloden Bani.

Morgen.

Lyset kommer hurtigt op over tagene og næsten samtidigt med, at solstrålerne bryder gennem det øverste murværk på borgmesterens hus og rammer bøffelvævernes koloni med de kunstfærdigt vævede reder i det træ, der står i forgården, tæt ved huset - starter fuglenes gennemtrængende kvidren. Denne fuglestøj vil fortsætte hele dagen, indtil solen forsvinder bag floden. Det er yngletid nu, og aktiviteten omkring rederne er stor.

Agame hannen, der engang havde så flot en hale, men som formodentlig måtte ofre den for dog at redde livet, kommer frem på muren. Han løfter hovedet og bevæger sig fremad i små vagtsomme ryk. Dagens jagt på fluer og brødkrummer kan begynde.

I gyden neden for er en kvinde ved at fodre sit æsel. Hun står i døråbningen og rækker en spand ud til dyret. Da æslet har spist færdigt, trækker kvinden spanden til sig og går ind i huset. Æslet følger efter hende. Det var vist ikke meningen. Et øjeblik efter hører man høje råb og dyret kommer tumlende tilbage ud på gaden. Det stiller sig midt i gyden med hængende hoved. En flok halvstore drenge kommer forbi. De bærer på store trætavler med "fortrykte" kor-

antekster, dagens lektie i en af byens mange koranskoler. En af drengene giver æslet et blødt rap, og det finder tilbage til sin vante plads ved muren.

Formiddag

Drengene kommer hjem fra skole, og så skal vi ud på floden. Piroguen, der tilhører Issah, ligger fortojet nede ved kvindernes vaskeplads. Småpigerne er med deres mødre og tumler sig hvinende i floden, som på dette sted er godt en meter dyb. Flodvandet er næsten mælkehvidt, og ikke noget sted kan man se bunden. Formodentlig stammer den specielle farve fra alt det opslæmmede ler, som Nigerfloden har samlet op undervejs på sin lange rejse fra udspringet i Guinea og hertil.

Issah stager ud. Han er bozo, kender sin pirogue, kender floden. Det er ikke første gang, han er ude idag. Da solen hævede sig over horisonten stod han midt ude i floden ved de ruser, som han havde sat aftenen i forvejen. Issah er fåmælt. "Hold hænderne inde i båden" siger han og kikker ned på min arm, som jeg er blevet fristet til at lade glide gennem det bløde, kølende vand, mens vi stager os langsomt frem. "Hvorfor det?" spørger jeg, og jeg håber, han vil svare, at det er fordi, der plejer at ligge krokodiller her, og at det derfor vil være sikrest at holde armene inden borde. Men det er ikke i den retning Issahs tanker går.

"Floden kan ikke lide, at vi stryger hånden gennem vandet" siger han. "Hvis du vil røre ved floden, må du gå i med hele din krop. Se på fiskeren, der skal til at kaste sit net. Floden når ham til midt på brystet." - "Hvorfor er det sådan?" spørger jeg videre. Han svarer, at eftersom jeg ikke er vokset op her på egnen, vil jeg ikke kunne forstå hans forklaring. Men sådan har forfædrene sagt, og derfor skal jeg vide, at sådan forholder det sig. Altså kommer hænderne inden borde. Det kan jo være, at manden har ret.

Vi ror over mod den anden flodbred. I vandet er der ranker af store grønne planter med kraftigt gule blomster. Unge drenge hilser på os med deres segl, som de rækker op i luften. De skærer grønt til dyrene af de græslignende, ret stive vandplanter. Bundter de afskårne stængler til neg, binder dem sammen med taver og lader dem flyde efter sig i en lang række, mens de arbejder sig gennem den ene bevoksning efter den anden.

Vi er nået over til den anden bred. Eller rettere sagt til en af de mange øer, der på denne årstid dannes i floden. En flok krokodillevogtere tager imod os, og lidt derfra står en lille silkehejre. Da vi når helt i land letter fuglene og slår sig ned i en vig lidt længere borte.

Mens vi finder skygge i den lille mangolund, som dækker det meste af øen, trækker Issah båden op på land. Da vi er ved at finde brød og den medbragte frugt frem til frokosten, som vi vil dele her under et af de største træer, har han lagt sig ned med armene under hovedet. Da vi rækker ham et stykke brød, er han allerede faldet i søvn.

Anette Sonne

International Kontakt

1. Skolen i Pah

Karen Christensen, Anette Sonne

2. Sundhedsgruppen

Vibeke Rechnagel, Vibeke

Dabelsteen, Ole & Ulla Østerby

3. Fil Bleu

Kirsten Hjelt,

Ole Østerby, Anette Sonne, Tove Ørsted,

Julie Zaken, Helle Rugaard

Ressourcepersoner: Anita Rosenørn, Susanne Stengade

5. Karité

Margit Haxthausen

Anette Sonne

6. Arzam Thigha /Moringa plantage

Margit Haxthausen,

Anette Sonne

2019

Tryk:

LaserTryk.dk A/S